

Gedragcode Kinder- en jeugdwerk ICF Utrecht

I. Inleiding

De kerk hoort een veilige plaats te zijn. Een schuilplaats die liefde en veiligheid biedt aan alle mensen, jong en oud. Toch is die veiligheid niet vanzelfsprekend. Binnen kerkelijke relaties komt seksueel misbruik voor. Soms overduidelijk, maar soms ook heel subtiel. Bij seksueel misbruik worden macht en vertrouwen misbruikt voor het bevredigen van eigen behoeften, meestal onder druk van geheimhouding. Seksueel misbruik is een lastig onderwerp. Toch willen we binnen ICF Utrecht dit onderwerp bespreekbaar maken. Daarom hebben we ervoor gekozen een beleid 'Veilige Kerk' op te stellen en ons hierdoor duidelijk uit te spreken: in Christus' gemeente is geen plaats voor misbruik, in welke vorm dan ook. Deze gedragscode vormt onderdeel van dit beleid en is een leidraad voor het werken met kinderen en jongeren.

In het kinderwerk zijn altijd al bepaalde gedragsregels gehanteerd, die nooit zwart op wit werden gezet, maar waaraan de meesten zich vanzelfsprekend hielden. Het gevaar bestaat dat het vastleggen van geoorloofd en ongeoorloofd gedrag in een gedragscode kan leiden tot een keurslijf, waarin spontaan gedrag onmogelijk wordt. Dat is niet de bedoeling van deze gedragscode. Wel is het noodzakelijk dat we ons voortdurend bewust zijn van de juistheid van ons handelen, daarover met elkaar kunnen en durven praten en verantwoording kunnen afleggen aan ouders en/of verzorgenden van de kinderen voor wie we verantwoordelijk zijn tijdens de bijeenkomsten van het kinderwerk.

Bij het aanstellen van een (nieuwe) leidinggevende binnen het kinder- en jeugdwerk van de ICF wordt deze gedragscode met hem/haar besproken namens de kerkenraad door de vertrouwenspersoon.

II. Gedragsregels voor leidinggevenden in het kinder- en jeugdwerk

Algemene gedragsregels

Als leidinggevende (of vrijwilliger) ben je verantwoordelijk voor de veiligheid van de relatie. Je zorgt voor een omgeving en sfeer waarbinnen het kind of de jongere zich veilig en gerespecteerd voelt. Je hebt de plicht het kind of de jongere naar vermogen te beschermen tegen elke vorm van ongelijkwaardige behandeling en/of seksueel misbruik.

Voor ieder die betrokken is bij het kinder- en jeugdwerk geldt dat hij of zij voortdurend met anderen in contact komt en geacht wordt om hierbij correct te handelen. Een moeilijke opgave, zeker als je bedenkt dat goedbedoeld gedrag een onbedoelde uitwerking kan hebben. Een aantal richtlijnen te geven om verantwoord gedrag te bevorderen:

- *Respecteer de persoonlijke (fysieke en geestelijke) integriteit van de ander.* Wees je bewust van de machtsongelijkheid die je positie met zich meebrengt. Maak geen misbruik van de afhankelijkheid of kwetsbaarheid van degenen die aan je leiding of zorg zijn toevertrouwd. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat kinderen boven de 3 jaar alleen op schoot genomen worden als ze daar zelf om vragen.
- *Voorkom situaties die kunnen leiden tot beschuldiging van ongewenste intimiteiten, discriminatie en/of racisme.* Het gaat hierbij om verbale, non-verbale en digitale uitingen, ook in de vorm van grapjes. Leidinggevenden zien er op toe dat dergelijke gedragingen niet voorkomen tussen kinderen/jongeren onderling. Alle seksueel getinte of seksuele handelingen, blikken, contacten, relaties tussen een leidinggevende of vrijwilliger en de (minderjarige) jongere zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik.

- *Voorkom dubbelzinnig, kwetsend, grof en intimiderend taalgebruik.*
- *Beloof nooit geheimhouding.* Vertel altijd dat wat je met de jongere bespreekt in principe "binnenskamers" blijft tenzij de veiligheid van anderen of van het kind in gevaar is. Respecteer de privacy van de jongere, maar schakel derden in, wanneer dat noodzakelijk is voor het welzijn van de jongere. Spreek met de jongere af dat je, voordat je iets aan derden vertelt, je dit aan hem of haar meldt.
- *Vermijd het alleen zijn met een kind of jongere in een afgesloten ruimte: blij zichtbaar en maak je niet kwetsbaar.* Het open laten staan van een deur of de aanwezigheid van één of meerdere ramen kan veel problemen voorkomen. Als sommige gesprekken onder vier ogen moeten plaatsvinden, stel dan in ieder geval een mede leidinggevende op de hoogte van het hoe en waarom van de gesprekken. Wees tijdens bijeenkomsten van de kidsclub terughoudend en ga met respect om met het kind in sanitaire ruimtes. Wanneer een kind hulp nodig heeft, laat dan de deur van de toilet open.
- *Nodig jongeren niet thuis uit zonder medeweten van de ouders en voorkom te hechte banden met jongeren in privésfeer.* Uit de aard van het leiderschap vloeit de norm voort dat een leidinggevende een zekere terughoudendheid betracht ten aanzien van het mee naar huis nemen van jongeren. Vanzelfsprekend zijn er indien dit wel gebeurt meerdere huisgenoten aanwezig, dan wel gaat het om meerdere jongeren.
- Geef kinderen/jongeren geen cadeaus (hieronder valt niet een passende blijk van waardering). Zorg dat de inhoud van eventuele brieven/emails aan kinderen/jongeren geen aanleiding kunnen geven tot verkeerde gedachten. In principe moet de inhoud van pastorale of zakelijke brieven door iedereen gelezen kunnen worden.
- *Wees je bewust van de uitwerking van non-verbaal gedrag: mimiek, intonatie, houding en kleding hebben veel invloed.* Verbale uitingen zijn grijpbaarder dan non-verbale uitingen. Als jongeren bepaalde situaties onprettig vinden, heeft dat vaak te maken met non-verbaal gedrag: op een 'veelzeggende' manier kijken of gebaren maken. Dit hoeft niet verkeerd te zijn bedoeld, maar kan wel een onjuiste indruk wekken.
- *Wees eerlijk en behandel elkaar met respect.* Kinderen en jongeren stellen eerlijkheid en een respectvolle houding meer op prijs dan soms wordt gedacht.
- *Wees rechtvaardig bij strafmaatregelen en vermijd lichamelijk contact.* In drift kan er nog wel eens wat mis gaan. Het kan goed zijn om ook hierin op een eerlijke manier met de jongere om te gaan en waar nodig eigen ongelijk te bekennen.
- *Uit niet alleen kritiek; iedereen is blij met positieve waardering.* Ook dit punt geldt voor alle situaties.

Deze gedragscode geldt ook voor andere volwassenen die (incidenteel) bij het kinder- en jeugdwerk betrokken zijn.

III. In geval dat...

In alle gevallen waar de gedragscode niet (direct) voorziet, of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaalde gedragingen, ligt het binnen de verantwoordelijkheid van jou als vrijwilliger en het team van vrijwilligers om in de geest van de gedragscode te handelen en zo nodig daarover in contact te treden met de vertrouwenspersoon binnen de eigen gemeente of de adviseurs van het Meldpunt Seksueel Misbruik in Kerkelijke Relaties (www.meldpuntmisbruik.nl).¹

Indien je gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragscode en er vermoedens zijn van grensoverschrijdend (seksueel gericht) gedrag, ben je verplicht om hiervan melding te maken bij een vertrouwenspersoon of meldpunt.

Overtreding van deze gedragscode leidt tot een klachtprocedure en kan disciplinaire maatregelen tot gevolg hebben. Wanneer een medewerker wordt verdacht van strafbare feiten zal aangifte gedaan worden bij politie/justitie en melding gedaan bij het meldpunt.

¹ Het Meldpunt Seksueel Misbruik in Kerkelijke Relaties is een initiatief van de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Nederlands Gereformeerde kerken, de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt en de Hersteld Hervormde Kerk.